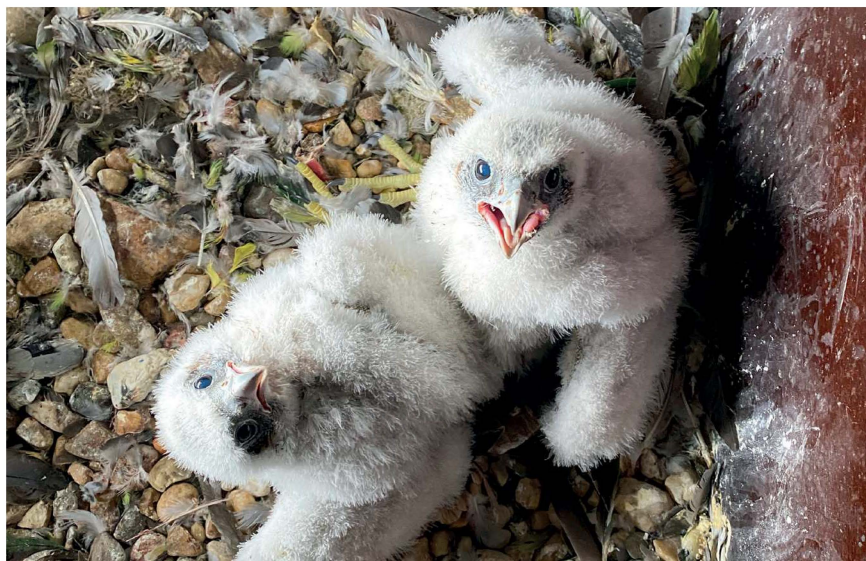

Slechtvalkjes in het Rijksmuseum

Roely Bos

FOTO'S ROELY BOS

De jonge Slechtvalkjes vlak voor het ringen

Vorig jaar winter/lente kwam een paartje Slechtvalken het Rijksmuseum verkennen en controleren op broedmogelijkheden. In De Gierzwaluw van juni 2020, jrg 58-2, heb ik beschreven hoe er twee nestkasten werden geplaatst, en onder een foto van het aanvliegrooster met een Slechtvalk erop het bijschrift plaatste: Zullen hier volgend jaar juveniele Slechtvalken uitvliegen? Verheugend nieuws: op 11 juni 2021 is de eerste (m) van de twee jongen daadwerkelijk uitgevlogen. Ik maakte niet zijn allereerste hoogtewinnende vluchtjes mee, maar wel de oversteek van de klokkentoren (oost) naar de vlaggentoren (west) en wat vluchtjes rondom de daken, waarbij hij goed bochtenwerk leverde, maar nog een beetje moeite had met de landingen. Zijn zusje zal later volgen.

Het paar Slechtvalken, het wijfje met ringcode N|S, geboren 2018 in Laken, België, en man BVE uit Den Haag, eveneens geboren in 2018, vierde kalenderjaar vogels op dit moment, bleef in de buurt van het museum. Het rekende zowel de Westertoren als het Rijksmuseum tot zijn territorium. Het aanvliegrooster onder de klok kreeg meer dan gemiddelde aandacht, en het mannetje deed vaak pogingen het vrouwtje de kast in te lokken, maar ze vond het er allemaal maar verdacht en zette geen poot over de drempel. Ik vond het jammer, maar kreeg ook in de gaten waaróm ze de zaak niet vertrouwde. De nestkast is gebouwd achter een voorstelling van twee beelden,

De Gierzwaluw

Foto links:
Het zogenaamde ringformulier,
waarop alle meetgegevens van de
jongen kunnen worden genoteerd

Jongedame CEN bleef zitten waar ze zat, haar broertje ging aan de wandel

een man en een vrouw in middeleeuwse kledij, die met een hamer op een bel slaan die tussen hun inhangt. Het is allemaal niet echt, want van steen, ook de bel, maar toch bewogen de hamers ieder half uur een beetje, en dát verontrustte de valken zo dat ze als ze op het rooster aanwezig waren ervandoor spotten zodra het mechaniek in werking trad. Goede raad was niet duur in dit geval, en de projectleider gebouwenbeheer Igor Santhagens vroeg de firma Eijsbouts het mechaniek stil te zetten. Dat gebeurde op donderdag 18 maart, en vrijdag de 19e zag ik vijfje N|S de kast binnengaan. Verbazingwekkend hoe snel N|S in de gaten kreeg dat de oorzaak van de onrust weggenomen was. Vanaf dat moment ging alles snel. Op 26 maart kreeg ik de indruk dat er aflossingen waren, als het mannetje de kast binnenging verdween het vijfje en andersom, een goede aanwijzing voor een legsel. Het echte broedbegin was dan nog

een beetje de vraag, maar volgens mijn berekening zouden er dan eind april, begin mei jonge Slechtvalken geboren kunnen worden. Zonder webcams blijft het gissen. Begin mei werden er inderdaad kleine prooitjes of prooirestjes aangevoerd door het mannetje, een indicatie voor kuikens, en omdat de ringer graag wilde weten wanneer hij precies moest komen om de eventuele jongen te ringen, het best is met drie weken, zijn Igor en ik naar de klokkenzolder getogen om te kijken hoeveel jongen er waren en hoe oud ze ingeschat moesten worden. Er lagen twee jongen in de nestkast, uit een legsel van twee eieren want er lag verder niks meer, waarvan ik van de grootste een vleugelhand heb gemeten, waarna onze Assendelfste ringer Jos besloot op dinsdag 25 mei, Pinkster-drie, de kuikens te meten, te wegen en te registreren.

Omdat de plaatselijke media, Parool en NH Nieuws/AT5, al eerder hadden bericht over het bestaan van dit slechtvalkenpaar, werden ook zij uitgenodigd aanwezig te zijn bij de ringessie. Na de ontvangst in een van de kantoren van het Rijksmuseum achter het Zuiderbad gingen we via de tuin naar een achteringang waar iedereen een pasje kreeg, en vandaar op excursie door het Rijksmuseum via de kortste route naar de klokkentoren, wat toch wel wat tijd kostte. De kast staat op een zolder van 10 bij 10 meter, en is

Alarmerende moedervalk op het torenhoekje, van waaruit ze goed zicht had op het rooster van de kast

prima bereikbaar. Iedereen was getuige van het uitnemen van de jongen, die door de ringer in twee linnen tasjes werden gedaan. Zo kunnen ze goed worden vervoerd en worden ze niet angstig. Voor het prooionderzoek werd de kast helemaal ontdaan van prooiresten en veren, maar heel veel werd niet gevonden, omdat rond de kast royale goten zijn waar het voor de valken goed plukken is. De geplukte prooi wordt dan de kast ingedragen. De goten moeten nu wel regelmatig worden schoongemaakt, op straffe van verstopping.

De jongen werden een verdieping lager naar een spreekkamer gebracht, een lichtere ruimte dan de zolder. Jos kon al zijn ringattributen kwijt op de tafel en legde aan alle belangstellenden uit wat hij ging doen. De Slechtvalkjes hielden zich intussen koest in hun tasjes, wat veranderde toen Jos er eentje uitnam om te laten zien. De sirene ging aan en om het jong weer stil te krijgen en wat gerust te stellen legde Jos een stukje van het linnen tasje over de kop van het jong, zodat het een valkenkapje nabootst, een hoesje dat valkeniers over de kop van hun valk plaatsen. Er zijn zeer fraaie exemplaren van bekend. Omdat de poten en klauwen al goed ontwikkeld zijn op deze leeftijd moeten die bij het ringen goed worden vastgehouden, ter voorkoming van lelijke wonden bij de ringer. Er wordt bij een jong van alles gemeten: klauwmaat met en zonder nagels, dikte en lengte van de tarsus, vleugellengte, lengte van middelste staartpen en de achtste handpen; hij wordt ook gewogen, en aan de hand van de uitkomsten kan worden bepaald of het een mannetje of een vrouwtje betreft. Er zijn inmiddels zoveel meetgegevens verzameld, dat dit vrijwel altijd duidelijk is. Een vrouwtje is groter en zwaarder, en krijgt een iets grotere ringstationering dan het mannetje. De kleurring is gelijk.

Bij het Rijksmuseum konden we een mannetje en een vrouwtje verwelkomen! Ze hebben elk een duidelijk afleesbare kleurring gekregen, witte ringen met zwarte letters, CEJ voor de man en CEN voor de vrouw. Het zijn tot nu toe goed gedocumenteerde jongen, die al op de foto kwamen toen ze nog maar acht of negen dagen oud waren. In de toekomst gaat dat nog beter worden, want er zijn door het Rijksmuseum webcams besteld die, zodra deze jongen de wijde wereld zijn ingetrokken en er geen kans meer is op verstoring, bij de nestkast gemonteerd zullen worden zodat een toekomstig broedsel al vanaf het begin gemonitord kan worden.

Nu komt een spannende periode aan. Zullen de twee jongen goed uitvliegen? Elk jaar zijn er weer brokkenpiloten die gered moeten worden, of het niet redden. Gelukkig blijft er weinig onopgemerkt in dit drukbevolkte land, en is een schepnet of een handdoek of jas al voldoende om een ongelukkige te redden en terug te plaatsen. Als de jongen eenmaal goed kunnen vliegen, erg leuk om dit proces te volgen, moeten ze leren jagen. Hun ouders zijn de leermeesters en halen prooien die de juvenielen vervolgens in de lucht over moeten nemen. Om dit jagen goed te leren jakkeren ze ook achter elkaar aan en buitelen ze met uitgestrekte klauwen om elkaar heen in de lucht, een prachtig gezicht om ze hierbij allerlei capriolen te zien uithalen. Ik hoop dat het met deze twee Rijksvalken zover gaat komen!

Mijn dank gaat uit naar het Rijksmuseum, dat dit allemaal mogelijk maakt, en naar mijn mede-slechtvalkliefhebbers die hun waarnemingen met me delen!